

Adolygiad Dilynol: Gwasanaethau Cynllunio – Cyngor Sir Gâr

Blwyddyn archwilio: 2022- 23

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2022

Cyfeirnod y ddogfen: 3181A2022

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Cyngor Sir Gâr fel rhan o waith a gyflawnir yn unol ag Adran 17 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac Adran 15 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Mae'r Cyngor wedi ymdrin yn llwyddiannus â'n holl argymhellion ac wedi ymateb yn gyflym i gyflawni gwelliannau sylweddol yn ei wasanaeth cynllunio.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Adroddiad manwl

Argymhelliad 1 – canfyddiadau 11

Argymhelliad 2 – canfyddiadau 12

Argymhelliad 3 – canfyddiadau 12

Argymhelliad 4 – canfyddiadau 13

Argymhelliad 5 – canfyddiadau 14

Argymhelliad 6 – canfyddiadau 15

Argymhelliad 7 – canfyddiadau 15

Argymhelliad 8 – canfyddiadau 16

Argymhelliad 9 – canfyddiadau 15

Argymhelliad 10 – canfyddiadau 17

Argymhelliad 11 – canfyddiadau 17

Argymhelliad 12 – canfyddiadau 18

Argymhelliad 13 – canfyddiadau 19

Argymhelliad 14 – canfyddiadau 19

Argymhelliad 15 – canfyddiadau 20

Argymhelliad 16 – canfyddiadau 20

Argymhelliad 17 – canfyddiadau 21

Adroddiad cryno

Crynodeb

Yr hyn y gwnaethom ei adolygu a pham

- 1 Ym mis Gorffennaf 2021 fe gyhoeddodd ni ein hadroddiad Adolygiad o Wasanaethau Cynllunio¹. Ein canfyddiad ar y cyfan yn yr adolygiad hwnnw oedd, 'mae angen mynd i'r afael ar frys â materion arwyddocaol a hirsefydlog o ran perfformiad yn y gwasanaeth cynllunio i helpu i wireddu uchelgeisiau'r Cyngor'. Roedd ein hadroddiad yn cynnwys 17 o argymhellion i'r Cyngor ymdrin â hwy. Mae'r gwaith dilynol yr ydym wedi'i wneud yn bwysig i gael sicrwydd bod y Cyngor yn gweithredu i fynd i'r afael â'r argymhellion hynny.
- 2 Ers i ni gyhoeddi'r adroddiad rydym wedi bod yn dilyn cynnydd y Cyngor. Rydym wedi gwneud y gwaith yma trwy gyfarfodydd dal-i-fyny rheolaidd gyda'r Cyngor, adolygiadau o ddogfennau ac arsylwi ar gyfarfodydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Fe wnaethom hefyd gyfweled â swyddogion allweddol yn y Cyngor rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2022.

Yr hyn a ganfuom

- 3 Rhaid canmol y Cyngor am y camau gweithredu penderfynol, cyflym a gymerodd mewn ymateb i ganfyddiadau ein hadroddiad yn 2021, ac am y ffordd y mae wedi llywio gwelliannau yn ei wasanaeth cynllunio. Mae'r ffordd adeiladol y derbyniodd y Cyngor ein hadroddiad ac y gweithredodd ar yr argymhellion yn enghraifft arbennig o gadarnhaol o Gyngor yn dangos ei ymrwymiad i lywio gwelliant yn y modd y darperir gwasanaethau. Mae'r Cyngor wedi dysgu gwersi o'r adolygiad y mae hefyd wedi eu rhoi ar waith yn ehangach, yn enwedig mewn perthynas â rheoli perfformiad.
- 4 Ceir crynodeb o'n canfyddiadau yn **Arddangosyn 1**. Ar y cyfan, canfuom **fod y Cyngor wedi ymdrin yn llwyddiannus â'n holl argymhellion ac wedi ymateb yn gyflym i gyflawni gwelliannau sylweddol yn ei wasanaeth cynllunio.**

¹ Archwilydd Cyffredinol Cymru, **Adolygiad o Wasanaethau Cynllunio – Cyngor Sir Gaerfyrddin**, Archwilio Cymru, Gorffennaf 2021

Arddangosyn 1: argymhellion a chrynodeb o'r canfyddiadau

Mae'r tabl isod yn nodi crynodeb o'n canfyddiadau yn erbyn pob argymhelliad a wnaed yn ein hadroddiad yn 2021.

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Argymhelliad 1 – Effaith strategol

Dylai'r Cyngor alinio'i wasanaeth cynllunio â'i uchelgeisiau corfforaethol i sicrhau:

- ei fod yn gallu ymateb yn effeithiol i ymdrin â'i uchelgeisiau adfywio ac yn gallu eu gwireddu'n gyflym; a
- bod y gwasanaeth cynllunio'n cyfrannu'n effeithiol at yr agenda gorfforaethol ac yn cydweithio gyda gwasanaethau eraill i'w chyflawni.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae gwasanaeth cynllunio'r Cyngor bellach yn canolbwyntio ar helpu'r Cyngor i gyflawni ei agenda gorfforaethol. Mae ganddo ddull strategol mwy eglur o fynd ar drywydd prosiectau mawr a ffocws mwy eglur ar flaenoriaethu prosiectau sy'n darparu swyddi a thwf i ategu cynllun adferiad economaidd y Cyngor.

Argymhelliad 2 – Effaith strategol

Dylai'r Cyngor adolygu'r rôl a'r deilliannau y mae'n eu disgwyl gan ei wasanaeth cynllunio fel rhan o'i grwpiau strategol, i sicrhau bod y gwasanaeth wedi'i integreiddio'n effeithiol ac yn cyflawni'r deilliannau gofynnol.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi nodi'r grwpiau strategol perthnasol y mae angen i'r gwasanaeth cynllunio fod yn rhan ohonynt. Bellach mae gan y Cyngor ddealltwriaeth fwy eglur am rôl strategol cynllunio, a'r hyn a ddisgwylir gan y gwasanaeth fel rhan o'r grwpiau hyn.

Argymhelliad 3: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor ddatblygu cynllun a llinell amser i ymdrin â'i ôl-groniad o geisiadau cynllunio, yn enwedig yr ôl-groniad hanesyddol.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Fe symudodd y Cyngor yn gyflym i gymryd nifer o gamau gweithredu sydd wedi arwain at welliant sylweddol yn ei ôl-groniad o geisiadau cynllunio. O ran ei ôl-groniad hanesyddol, ym mis Mawrth 2021 roedd gan y Cyngor 118 o geisiadau a oedd yn disgwyl i gael eu penderfynu a oedd dros 5 mlwydd oed ac erbyn mis Awst 2022, roedd y Cyngor wedi gostwng y nifer hwn i 15 o geisiadau.

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Argymhelliad 4: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor adolygu ei drefniadau casglu data cynllunio i sicrhau eu bod yn cael eu cyflawni'n gywir ac yr adroddir arnynt yn gywir.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor bellach yn casglu'r data ar berfformiad y gwasanaeth cynllunio'n gywir, yn unol â chanllawiau cenedlaethol, ac yn adrodd arno'n gywir. Mae'r Cyngor wedi ehangu ei ddefnydd o Arcus (ei blatfform cynllunio digidol) i gofnodi gweithgarwch ac adrodd yn fwy effeithiol ar ei berfformiad. Erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2021-22, am y tro cyntaf, aeth y Cyngor y tu hwnt i darged Llywodraeth Cymru o 80% ar gyfer canran yr holl geisiadau cynllunio a benderfynwyd ar amser (PAM/018) trwy gyflawni canran o 80.4%.

Argymhelliad 5: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor fynd i'r afael â'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â'r gorwariant parhaus yn ei wasanaeth cynllunio a'r ad-daliad ffioedd posibl sy'n gysylltiedig â pheidio â phenderfynu ar geisiadau.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae gwasanaeth cynllunio'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'i sefyllfa o ran gorwariant. Mae'r risg o ad-daliad ffioedd posibl sy'n gysylltiedig â pheidio â phenderfynu ar geisiadau'n dal i leihau wrth i'r ôl-groniad o geisiadau sy'n hwyr yn cael eu penderfynu leihau.

Argymhelliad 6: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor ddatblygu cynllun a llinell amser i ymdrin â'i ôl-groniad gorfodi cynllunio, yn enwedig yr ôl-groniad hanesyddol.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi gweithredu i roi'r argymhelliad hwn ar waith sydd wedi arwain at wella'r gwasanaeth. Mae wedi nodi'r achosion gorfodi nad yw wedi ymdrin â hwy ac wedi rhoi sgôr blaenoriaeth iddynt, ac mae'n dweud y bu cynnydd o bron i 400% yn yr achosion a gaewyd yn 2021-22 o'i gymharu â 2020-21. Fodd bynnag, mae gorfodi cynllunio'n dal i fod yn her i'r Cyngor ac mae'r ôl-groniad o achosion y mae angen ymdrin â hwy'n dal i fod yn uchel.

Argymhelliad 7: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor adolygu'r adnoddau a'r capasiti o fewn ei wasanaeth gorfodi cynllunio i fynd i'r afael â'r llwyth achosion sy'n cronni.

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi adolygu'r adnoddau yn ei wasanaeth gorfodi cynllunio ac wedi ailstrwythuro'r gwasanaeth i wella capasiti ac wedi recriwtio staff ychwanegol. Mae'r Cyngor wedi gallu gwrthdroi'r sefyllfa o ran llwyth achosion yn cronni.

Argymhelliad 8: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor sicrhau bod gwasanaethau cysylltiedig eraill yn y Cyngor yn gallu dygymod ag unrhyw godiadau mewn gwaith gorfodi cynllunio.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor yn defnyddio dull mwy corfforaethol o ymdrin â materion gorfodi cynllunio ac yn cryfhau'r ddeialog rhwng adrannau yn y maes hwn.

Argymhelliad 9: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor sicrhau bod unrhyw newidiadau i'w bolisi gorfodi'n cael eu hasesu ar gyfer effaith ac yr ymgynghorir arnynt, i sicrhau bod yr holl ganlyniadau'n cael eu hystyried.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi datblygu Datganiad Gorfodi Cynllunio newydd yr ymgynghorodd arno'n fewnol ac yn allanol cyn ei fabwysiadu.

Argymhelliad 10: Rheoli risg

Dylai'r Cyngor adolygu ei gofrestr risgiau corfforaethol i sicrhau bod y risgiau cynllunio, sy'n gysylltiedig â rheoli datblygu a gorfodi cynllunio, yn cael eu diffinio'n gynhwysfawr a bod camau lliniaru eglur ar eu cyfer.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi adolygu ei gofrestr risgiau corfforaethol ac wedi diffinio nifer o risgiau corfforaethol sy'n gysylltiedig â chynllunio. Mae'r camau lliniaru y mae'r Cyngor wedi'u nodi'n cael effaith gadarnhaol ar ostwng y lefelau risg y mae wedi'u hasesu ar gyfer y meysydd hyn.

Argymhelliad 11: Rheoli risg

Dylai'r Cyngor ei sicrhau ei hun bod ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli risg yn effeithiol.

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi cymryd camau gweithredu cadarnhaol i'w sicrhau ei hun bod ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli risg yn effeithiol. Mae'r Cyngor wedi gwella'i ddull rheoli risg sydd bellach â phroffil uwch o lawer ar lefel strategol.

Argymhelliad 12: Ymateb i ganfyddiadau adolygiadau

Dylai'r Cyngor sicrhau, wrth ymateb i ganfyddiadau'r holl adolygiadau o effeithiolrwydd ei wasanaeth cynllunio, ei fod:

- yn blaenoriaethu'r camau gweithredu;
- yn mynd ati'n rheolaidd i werthuso effaith y newidiadau y mae'n eu gwneud; ac
- yn adrodd yn rheolaidd ar gynnydd wrth uwch swyddogion ac Aelodau i sicrhau goruchwyllo a monitro tryloyw ac amserol, ac y cymerir unrhyw gamau cywirol.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Fe ymatebodd y Cyngor yn gyflym i ganfyddiadau ein hadroddiad ac fe werthusodd effaith y newidiadau yr oedd yn eu gwneud, gan adrodd yn rheolaidd ac yn dryloyw wrth uwch swyddogion ac Aelodau ar ei gynnydd.

Argymhelliad 13: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor sicrhau bod y data sydd ar gael dan system rheoli perfformiad newydd y gwasanaeth cynllunio (Arcus) yn cael ei ddylunio, ei ddefnyddio i'r eithaf, a'i gyflwyno i gael ei ddadansoddi mewn cyfarfodydd perthnasol.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor bellach yn defnyddio'r system Arcus yn fwy llawn ac mae wedi datblygu dangosfyrddau perthnasol o wybodaeth am berfformiad i wella'i oruchwyllo a'i reolaeth ar y gwasanaeth cynllunio.

Argymhelliad 14: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor: sicrhau ei fod yn cyflwyno ystod o wybodaeth am berfformiad cynllunio wedi'i chydgrynhoi i uwch swyddogion ac Aelodau i roi darlun llawnach iddynt o berfformiad y gwasanaeth. Dylai hyn gynnwys:

- data ar berfformiad;
- data ariannol;
- gwybodaeth am gwynion; a
- gwybodaeth am reoli risg.

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi gwella'r ystod o wybodaeth am berfformiad y gwasanaeth cynllunio y mae'n ei defnyddio i asesu ei berfformiad yn sylweddol ac mae'n cyflwyno'r wybodaeth hon i uwch swyddogion ac Aelodau.

Argymhelliad 15: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor feincnodi, cydweithio a rhannu gwersi a ddysgwyd yn well gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol eraill i gynyddu i'r eithaf y cyfleoedd i ganfod arfer da a'i roi ar waith.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor yn meincnodi, cydweithio a rhannu gwersi a ddysgwyd yn well gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol eraill.

Argymhelliad 16: Safbwynt defnyddwyr gwasanaethau

Dylai'r Cyngor fynd ati'n well i ystyried a chymhwyso safbwynt defnyddwyr ei wasanaethau wrth ddylunio a darparu ei wasanaethau cynllunio i wella'r gwasanaeth yn barhaus mewn ffordd gynaliadwy. Dylai hyn gynnwys:

- deall y sefyllfa gyfredol o ran tueddiadau mewn cwynion ac adborth gan gwsmeriaid, a gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion;
- nodi safonau eglur y gall defnyddwyr gwasanaethau eu disgwyl;
- gwella'r ymgysylltu a chyfathrebu parhaus gyda chwsmeriaid; a
- sefydlu mecanwaith gwell ar gyfer casglu, gwerthuso, a chymhwyso adborth cwsmeriaid.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Mae'r Cyngor wedi gwella'i hygyrchedd a'r modd y mae'n cyfathrebu gyda defnyddwyr y gwasanaeth cynllunio, gan gynnwys sefydlu 'Hwb Cynllunio' canolog i ymdrin â cheisiadau ac ymholiadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau.

Argymhelliad 17: Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Dylai'r Cyngor achub ar y cyfle mewn unrhyw newidiadau i'r gwasanaeth cynllunio i ystyried sut y gallai weithredu'n fwy unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy o ran cyfrannu at gyflawni amcanion llesiant y Cyngor.

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

Crynodeb o'r Argymhellion a'r Canfyddiadau

Mae'r Cyngor yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio'n fwy gweithredol yn ei ddull corfforaethol ac o ran sut y mae wedi mynd ati i roi argymhellion ein hadroddiad ar y gwasanaeth cynllunio ar waith.

Camau Nesaf

- 5 Mae'r Cyngor wedi dangos ei fod wedi ymdrin yn llwyddiannus â'n hargymhellion; fodd bynnag, mae'n deall bod ganddo waith pellach i'w wneud mewn meysydd allweddol a bod angen iddo gynnal y gwelliannau a wnaed yn barod. Byddwn yn parhau i fonitro perfformiad y Cyngor yn y maes gwasanaeth hwn fel rhan o'n gwaith sicrwydd a risg parhaus.

Adroddiad manwl

Mae'r Cyngor wedi ymdrin yn llwyddiannus â'n holl argymhellion ac wedi ymateb yn gyflym i gyflawni gwelliannau sylweddol yn ei wasanaeth cynllunio

- 6 Yn ein hadroddiad ym mis Gorffennaf 2021, Adolygiad o Wasanaethau Cynllunio, fe wnaethom gynnwys 17 o argymhellion i'r Cyngor fynd i'r afael â hwy. Yn yr adolygiad dilynol hwn rydym wedi canolbwyntio ar asesu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor yn erbyn pob un o'n hargymhellion.

Argymhelliad 1 – Effaith strategol

Dylai'r Cyngor alinio'i wasanaeth cynllunio â'i uchelgeisiau corfforaethol i sicrhau:

- ei fod yn gallu ymateb yn effeithiol i ymdrin â'i uchelgeisiau adfywio ac yn gallu eu gwireddu'n gyflym; a
- bod y gwasanaeth cynllunio'n cyfrannu'n effeithiol at yr agenda gorfforaethol ac yn cydweithio gyda gwasanaethau eraill i'w chyflawni

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 7 Mae gwasanaeth cynllunio'r Cyngor bellach yn canolbwyntio ar helpu'r Cyngor i gyflawni ei agenda gorfforaethol. Mae ganddo ddull strategol mwy eglur o fynd ar drywydd prosiectau mawr a ffocws mwy eglur ar flaenoriaethu prosiectau sy'n darparu swyddi a thwf i ategu cynllun adferiad economaidd y Cyngor.
- 8 Mae'r gwasanaeth wedi cael ei ailstrwythuro i ategu ei ddull mwy strategol, gan gynnwys rôl pennaeth gwasanaeth ddiwygiedig, gyda chylch gorchwyl wedi'i ehangu a theitl swydd diwygiedig, sef Pennaeth Lle a Chynaliadwyedd.
- 9 Mae'r Cyngor wedi sefydlu Grŵp Prosiectau Mawr Corfforaethol sy'n cynnwys swyddogion y Cyngor ac sy'n cynrychioli'r ystod o wasanaethau sy'n rhan o gynigion datblygu, e.e. cynllunio, adfywio, priffyrdd a gwasanaethau cyfreithiol.
- 10 Mae'r Cyngor hefyd wedi datblygu protocol sy'n cwmpasu ceisiadau ar gyfer prosiectau datblygu mawr gan nodi sut y bydd yn ymgysylltu ag ymgeiswyr/datblygwyr i ddarparu proses gynllunio effeithlon ac o ansawdd.

Argymhelliad 2 – Effaith strategol

Dylai'r Cyngor adolygu'r rôl a'r deilliannau y mae'n eu disgwyl gan ei wasanaeth cynllunio fel rhan o'i grwpiau strategol, i sicrhau bod y gwasanaeth wedi'i integreiddio'n effeithiol ac yn cyflawni'r deilliannau gofynnol

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 11 Mae'r Cyngor wedi nodi'r grwpiau strategol perthnasol y mae angen i'r gwasanaeth cynllunio fod yn rhan ohonynt. Bellach mae gan y Cyngor ddealltwriaeth fwy eglur am rôl strategol cynllunio, a'r hyn a ddisgwylir gan y gwasanaeth fel rhan o'r grwpiau hyn.
- 12 Mae'r Cyngor wedi penderfynu ar y lefel briodol o gynrychiolaeth ar y grwpiau strategol hynny (h.y. pennaeth gwasanaeth, uwch swyddog, swyddog). Mae adborth a chymau gweithredu sy'n codi o'r grwpiau hyn yn cael eu rhaeadru'n glir yn awr trwy uwch dîm rheoli adrannol y Cyngor i swyddogion perthnasol ar draws yr adran gynllunio i sicrhau bod deilliannau'n cael eu cyflawni.

Argymhelliad 3: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor ddatblygu cynllun a llinell amser i ymdrin â'i ôl-groniad o geisiadau cynllunio, yn enwedig yr ôl-groniad hanesyddol

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 13 Fe symudodd y Cyngor yn gyflym i gymryd nifer o gamau gweithredu sydd wedi arwain at welliant sylweddol yn ei ôl-groniad o geisiadau cynllunio. O ran ei ôl-groniad hanesyddol, ym mis Mawrth 2021 roedd gan y Cyngor 118 o geisiadau a oedd yn disgwyl i gael eu penderfynu a oedd dros 5 mlwydd oed ac erbyn mis Awst 2022, roedd y Cyngor wedi gostwng y nifer hwn i 15 o geisiadau.
- 14 Mae'r camau gweithredu a gymerodd y Cyngor i helpu i fynd i'r afael â'i ôl-groniad o geisiadau cynllunio'n cynnwys:
 - ymdrin yn weithredol â'r achosion hanesyddol a oedd wedi ôl-gronni (gwaredu achosion dyddiedig cyn mis Mehefin 2015 a gweithio'n weithredol trwy geisiadau a oedd dros 5 mlwydd oed i ganfod ffordd ymlaen);
 - defnydd gwell o feddalwedd y gwasanaeth cynllunio (Arcus) i ddarparu gwybodaeth fanylach;
 - cyflwyno prosesau rheoli perfformiad ac achosion;
 - adolygu capasiti swyddogion i ymdrin â cheisiadau a oedd wedi ôl-gronni;

- sefydlu ôl-groniad gweithredol ar gyfer pob tîm/swyddog;
 - goruchwyliaeth well ar yr ymgynghorwyr allanol a gyflogwyd dros dro i helpu gyda'r ôl-groniad o geisiadau cynllunio a chefnogaeth well i'r ymgynghorwyr allanol hynny;
 - cydleoli staff allweddol sy'n rhan o benderfynu ceisiadau cynllunio yn yr un swyddfa i wella trefniadau cyfathrebu;
 - sefydlu 'Hwb Cynllunio' i weithredu fel un pwynt cyswllt i ddefnyddwyr y gwasanaeth ar gyfer ymholiadau ynghylch rheoli datblygu a gorfodi (mae staff cyswllt â chwsmeriaid yn yr Hwb yn gallu ymdrin â nifer o ymholiadau sy'n rhyddhau amser i swyddogion cynllunio a gorfodi ganolbwyntio ar dasgau eraill);
 - adolygu'r cynllun dirprwyo; a
 - sefydlu gweithdrefn y cytunwyd arni ar gyfer llythyrau estyniad amser.
- 15 Canlyniad y camau gweithredu y mae'r Cyngor wedi'u cymryd yw gwelliant sylweddol yn yr ôl-groniad o geisiadau cynllunio. Roedd ein hadroddiad cychwynnol yn nodi bod yr ôl-groniad o geisiadau cynllunio'n cynnwys 847 o geisiadau (ar 15 Mawrth 2021). Yn ôl adroddiad y Cyngor dyddiedig 8 Mehefin 2022, roedd 1721 o geisiadau ychwanegol wedi dod i law ac roedd 547 o geisiadau'n disgwyl i gael eu penderfynu (y mae 220 ohonynt yn dal i fod o fewn y targed o 8 wythnos).

Argymhelliad 4: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor adolygu ei drefniadau casglu data cynllunio i sicrhau eu bod yn cael eu cyflawni'n gywir ac yr adroddir arnynt yn gywir

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 16 Mae'r Cyngor bellach yn casglu'r data ar berfformiad y gwasanaeth cynllunio'n gywir, yn unol â chanllawiau cenedlaethol², ac yn adrodd arno'n gywir. Mae'r Cyngor wedi ehangu ei ddefnydd o Arcus (ei blatfform cynllunio digidol) i gofnodi gweithgarwch ac adrodd yn fwy effeithiol ar ei berfformiad. Erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2021-22, am y tro cyntaf, aeth y Cyngor y tu hwnt i darged Llywodraeth Cymru o 80% ar gyfer canran yr holl geisiadau cynllunio a benderfynwyd ar amser (PAM/018) trwy gyflawni canran o 80.4%.
- 17 Ar adeg ein hadroddiad cychwynnol yn 2021 roeddem yn, 'pryderu efallai nad yw'r Cyngor yn casglu ei ddata ar berfformiad cynllunio yn gywir yn unol â chanllawiau cenedlaethol. Gallai hyn ddwyn canlyniadau arwyddocaol gan y gall y Cyngor fod yn cam-adrodd am ei ddata ar berfformiad sy'n gysylltiedig â'r amser a gymerir i

² Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru - Data Cymru, **Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus (PAMs) 2019-20, Canllawiau i awdurdodau lleol**

benderfynu ar geisiadau cynllunio, ac fe allai perfformiad fod yn waeth na'r hyn a gofnodir ac yr adroddir arno ar hyn o bryd'. Hyd yn oed gyda'r camadrodd posibl hwn roedd perfformiad y Cyngor islaw targed Llywodraeth Cymru (roedd perfformiad y Cyngor ar gyfer 2018-19³ yn 72.6% gan ei wneud yr awdurdod cynllunio â'r perfformiad isaf yng Nghymru ar gyfer y dangosydd hwn).

- 18 Mae'r Cyngor wedi unioni'r sefyllfa hon ac ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2021-22, roedd perfformiad y gwasanaeth Cynllunio ar gyfer canran yr holl geisiadau cynllunio a benderfynwyd ar amser (PAM/018) yn 80.4%, o'i gymharu â tharged o 80% a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Nid ydym yn gallu adrodd am sut y mae'r Cyngor yn perfformio o'i gymharu ag awdurdodau cynllunio eraill yng Nghymru ar gyfer y cyfnod 2021-22 gan bod yr wybodaeth gyhoeddedig ddiweddaraf sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru'n ymwneud â 2018-19. Mae'r Cyngor yn nodi gwelliant pellach yn ei berfformiad eleni ar gyfer PAM/018 ac yntau wedi cyflawni canran o 91.3% o ran y sefyllfa ar 8 Mehefin 2022.

Argymhelliad 5: Darparu gwasanaethau – rheoli datblygu

Dylai'r Cyngor fynd i'r afael â'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â'r gorwariant parhaus yn ei wasanaeth cynllunio a'r ad-daliad ffioedd posibl sy'n gysylltiedig â pheidio â phenderfynu ar geisiadau

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 19 **Mae gwasanaeth cynllunio'r Cyngor wedi mynd i'r afael â'i sefyllfa o ran gorwariant.**
- 20 Cyflawnwyd y tanwariant o £359,000 yng nghyllideb y gwasanaeth cynllunio yn 2021-22 trwy: adolygiad o wariant, rheoli swyddi gwag a chynnydd mewn incwm ffioedd o ganlyniad i gynnydd yn nifer y ceisiadau a ddaeth i law. Nid yw'r Cyngor yn disgwyl bod â'r lefel hon o danwariant mewn blynyddoedd yn y dyfodol.
- 21 **Mae'r risg o ad-daliad ffioedd posibl sy'n gysylltiedig â pheidio â phenderfynu ar geisiadau'n dal i leihau wrth i'r ôl-groniad o geisiadau sy'n hwyr yn cael eu penderfynu leihau.**
- 22 Mae risgiau i'r sefyllfa ariannol ar gyfer y gwasanaeth cynllunio'n dal i fodoli, yn enwedig trwy'r costau sy'n gysylltiedig â chamau gorfodi a allai fod yn fwy gweithredol.

³ Llywodraeth Cymru, **Adroddiad Blynyddol ar Berfformiad Cynllunio ar gyfer Cymru Gyfan 2018-19** (dyma'r adroddiad cenedlaethol diweddaraf sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru)

Argymhelliad 6: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor ddatblygu cynllun a llinell amser i ymdrin â'i ôl-groniad gorfodi cynllunio, yn enwedig yr ôl-groniad hanesyddol

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 23 Mae'r Cyngor wedi gweithredu i roi'r argymhelliad hwn ar waith sydd wedi arwain at wella'r gwasanaeth. Mae wedi nodi'r achosion gorfodi nad yw wedi ymdrin â hwy ac wedi rhoi sgôr blaenoriaeth iddynt, ac mae'n dweud y bu cynnydd o bron i 400% yn yr achosion a gaewyd yn 2021-22 o'i gymharu â 2020-21. Fodd bynnag, mae gorfodi cynllunio'n dal i fod yn her i'r Cyngor ac mae'r ôl-groniad o achosion y mae angen ymdrin â hwy'n dal i fod yn uchel.
- 24 Mae'r Cyngor wedi datblygu a chymeradwyo Protocol Gorfodi Cynllunio ar gyfer Achosion Difrifol ac wedi dynodi'r Pennaeth Lle a Chynaliadwyedd fel y penderfynydd ar gyfer yr holl achosion o'r fath. Mae ffurflenni a thempledi wedi cael eu datblygu i ategu'r gwaith hwn hefyd.
- 25 Canlyniad y camau gweithredu y mae'r Cyngor yn eu cymryd yw bod y sefyllfa o ran achosion gorfodi wedi gwella. Fodd bynnag, mae'r ymgais i ddatrys a chau achosion hanesyddol hirsefydlog wedi cael effaith negyddol ar y perfformiad yn erbyn y mesur 'achosion a gaewyd o fewn yr amser targed', sef 36% o'r achosion o fewn yr amser targed yn 2021-22, o'i gymharu â 50% o fewn yr amser targed yn 2020-21. Mae'r perfformiad yn chwarter cyntaf 2022-23 yn dynodi bod canran yr achosion a gaewyd o fewn yr amser targed wedi gwella i 55%.

Argymhelliad 7: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor adolygu'r adnoddau a'r capasiti o fewn ei wasanaeth gorfodi cynllunio i fynd i'r afael â'r llwyth achosion sy'n cronni

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 26 Mae'r Cyngor wedi adolygu'r adnoddau yn ei wasanaeth gorfodi cynllunio ac wedi ailstrwythuro'r gwasanaeth i wella capasiti ac wedi recriwtio staff ychwanegol. Mae'r Cyngor wedi gallu gwrthdroi'r sefyllfa o ran llwyth achosion yn cronni.
- 27 Ceir heriau o hyd mewn perthynas â recriwtio a chadw staff ym maes rheoli datblygu a gorfodi cynllunio, ac mae'r rhain yn rhai a brofir ar draws cynghorau eraill yng Nghymru. Mae'r Cyngor wedi cyflawni ymarfer i ailstrwythuro'r gwasanaeth i wella capasiti ac mae wedi datblygu rolau cynorthwydd a thechnegydd newydd, fel ei fod yn gallu dod â staff i mewn i'r maes gwasanaeth ar lefel is ac yna o bosibl eu symud i fyny wrth iddynt fagu profiad.
- 28 Mae'r Cyngor wedi gallu gwrthdroi'r sefyllfa o ran llwyth achosion yn cronni. Yn ein hadroddiad cychwynnol nodwyd 761 o achosion gorfodi cynllunio fel rhai a oedd yn

aros i'r gwasanaeth ymdrin â hwy (ar 15 Mawrth 2021). O ran y sefyllfa ym mis Mehefin 2022, nododd y Cyngor fod cyfanswm yr achosion gorfodi a oedd yn aros am benderfyniad wedi gostwng i 467. Mae'r Cyngor yn nodi ei fod wedi gallu cau bron i 1000 o achosion o fewn y 12 mis diwethaf.

Argymhelliad 8: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor sicrhau bod gwasanaethau cysylltiedig eraill yn y Cyngor yn gallu dygymod ag unrhyw godiadau mewn gwaith gorfodi cynllunio

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 29 **Mae'r Cyngor yn defnyddio dull mwy corfforaethol o ymdrin â materion gorfodi cynllunio ac yn cryfhau'r ddeialog rhwng adrannau yn y maes hwn.**
- 30 Mae swyddogion gorfodi o adrannau eraill wedi cynorthwyo gydag achosion gorfodi cynllunio nad ymdriniwyd â hwy ac fe gyflwynwyd cymorth cyfreithiol allanol ychwanegol i roi cymorth i adnabod rhai o'r achosion risg uchel a chefnogi camau gweithredu arfaethedig mewn perthynas â hwy.

Argymhelliad 9: Darparu gwasanaethau – gorfodi cynllunio

Dylai'r Cyngor sicrhau bod unrhyw newidiadau i'w bolisi gorfodi'n cael eu hasesu ar gyfer effaith ac yr ymgynghorir arnynt, i sicrhau bod yr holl ganlyniadau'n cael eu hystyried

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 31 **Mae'r Cyngor wedi datblygu Datganiad Gorfodi Cynllunio newydd yr ymgynghorodd arno'n fewnol ac yn allanol cyn ei fabwysiadu.**
- 32 Mae Datganiad Gorfodi Cynllunio'r Cyngor yn ddogfen eglur a chynhwysfawr sy'n nodi'r broses berthnasol i'w dilyn, y pwerau sydd gan y Cyngor, a sut y bydd yn eu cymhwyso'n gyffredinol. Mae'r Datganiad yn ei gwneud yn glir beth fydd a beth na fydd y Cyngor yn ei wneud, ac yn nodi safonau gwasanaeth eglur ar gyfer yr hyn y gall y cyhoedd ei ddisgwyl, yn ogystal â mesurau perfformiad y bydd yn eu defnyddio i asesu ei berfformiad yn y maes hwn.

Argymhelliad 10: Rheoli risg

Dylai'r Cyngor adolygu ei gofrestr risgiau corfforaethol i sicrhau bod y risgiau cynllunio, sy'n gysylltiedig â rheoli datblygu a gorfodi cynllunio, yn cael eu diffinio'n gynhwysfawr a bod camau lliniaru eglur ar eu cyfer

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 33 **Mae'r Cyngor wedi adolygu ei gofrestr risgiau corfforaethol ac wedi diffinio nifer o risgiau corfforaethol sy'n gysylltiedig â chynllunio**, gan gynnwys:
- methiant i fynd i'r afael â materion sylweddol o ran perfformiad ym maes rheoli datblygu;
 - methiant i bennu neu sicrhau estyniad amser ar gyfer ceisiadau cynllunio sydd y tu allan i'r dyddiad penderfynu;
 - methiant wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio mawr; a
 - methiant i weithredu argymhellion adolygiad Archwilio Cymru o wasanaeth cynllunio'r Awdurdod.
- 34 **Mae'r camau lliniaru y mae'r Cyngor wedi'u nodi'n cael effaith gadarnhaol ar ostwng y lefelau risg y mae wedi'u hasesu ar gyfer y meysydd hyn**. Mae'r Cyngor wedi gostwng tri o'r pedwar sgôr risg o risg sylweddol neu uchel i risg ganolig. Mae'r risg sy'n ymwneud â methiant i bennu neu sicrhau llythyrau estyniad amser yn dal i fod â sgôr risg uchel.

Argymhelliad 11: Rheoli risg

Dylai'r Cyngor ei sicrhau ei hun bod ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli risg yn effeithiol

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 35 **Mae'r Cyngor wedi cymryd camau gweithredu cadarnhaol i'w sicrhau ei hun bod ei drefniadau corfforaethol ar gyfer rheoli risg yn effeithiol**. Mae'r Cyngor wedi gwella'i ddull rheoli risg sydd bellach â phroffil uwch o lawer ar lefel strategol.
- 36 Mae Cofrestr Risgiau Corfforaethol (CRR) y Cyngor yn fwy manwl ac yn cael ei thrafod yn chwarterol yn y Tîm Rheoli Corfforaethol ac yn awr mae'n cael ei chyflwyno'n ffurfiol i'r Cabinet. Gofynnodd y Prif Weithredwr hefyd i Dîm Trawsnewid ac Arloesi (TIC) y Cyngor gynnal adolygiad o effeithiolrwydd trefniadau risgiau corfforaethol y Cyngor, gan gynnwys gwerthusiad o'r cynnydd o

ran rhoi argymhellion yr adroddiad ar yr '[Adolygiad o Drefniadau Rheoli Risg](#)⁴ gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2019 ar waith. Canfyddiadau adroddiad y Tîm Trawsnewid ac Arloesi (Rhagfyr 2021) oedd, 'er bod pandemig Covid-19 wedi cael effaith i ddechrau ar y gallu i fwrw ymlaen â'r argymhellion yn Adolygiad Swyddfa Archwilio Cymru a'r Adolygiad Archwilio Mewnol dilynol, mae nifer o gamau gweithredu allweddol wedi cael eu rhoi ar waith erbyn hyn ac mae cynnydd da wedi cael ei wneud ar draws y cynllun gweithredu'n gyffredinol'. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi meysydd lle mae angen camau gweithredu pellach, sy'n dangos awydd y Cyngor i barhau i wneud gwelliannau, i gryfhau ei drefniadau rheoli risg ymhellach.

Argymhelliad 12: Ymateb i ganfyddiadau adolygiadau

Dylai'r Cyngor sicrhau, wrth ymateb i ganfyddiadau'r holl adolygiadau o effeithiolrwydd ei wasanaeth cynllunio, ei fod:

- **yn blaenoriaethu'r camau gweithredu;**
- **yn mynd ati'n rheolaidd i werthuso effaith y newidiadau y mae'n eu gwneud; ac**
- **yn adrodd yn rheolaidd ar gynnydd wrth uwch swyddogion ac Aelodau i sicrhau goruchwyllo a monitro tryloyw ac amserol, ac y cymerir unrhyw gamau cywirol.**

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 37 **Fe ymatebodd y Cyngor yn gyflym i ganfyddiadau ein hadroddiad ni, Archwilio Cymru, ac fe werthusodd effaith y newidiadau yr oedd yn eu gwneud, gan adrodd yn rheolaidd ac yn dryloyw wrth uwch swyddogion ac Aelodau ar ei gynnydd.**
- 38 Aeth y Cyngor ati ar unwaith i sefydlu 'Bwrdd Ymyrryd y Gwasanaethau Cynllunio', a gaiff ei gadeirio gan y Prif Weithredwr, i ddechrau gweithio ar fynd i'r afael â'r materion allweddol. Hwn oedd y tro cyntaf i'r Cyngor ddefnyddio dull o'r fath a dywedodd swyddogion ei fod yn gweithio'n dda iawn i: gael goruchwyllo a chefnogaeth gorfforaethol, helpu i lywio gwelliannau, a chyfleu manylion y cynnydd sy'n cael ei wneud i Aelodau a swyddogion.
- 39 Dros y cyfnod rhwng mis Mehefin 2021 a mis Gorffennaf 2022 cyflwynwyd wyth adroddiad manwl ar gynnydd i'r Bwrdd Ymyrryd ac i'r Cyfarfod Cyn y Cabinet, ac fe gyflwynwyd tri adroddiad ar gynnydd ym Mhwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor. Cafodd Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio ddiweddariadau rheolaidd hefyd ar y cynnydd a oedd yn cael ei wneud.

⁴ Archwilydd Cyffredinol Cymru, **Adolygiad o Drefniadau Rheoli Risg – Cyngor Sir Caerfyrddin**, Swyddfa Archwilio Cymru, Gorffennaf 2019

Argymhelliad 13: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor sicrhau bod y data sydd ar gael dan system rheoli perfformiad newydd y gwasanaeth cynllunio (Arcus) yn cael ei ddylunio, ei ddefnyddio i'r eithaf, a'i gyflwyno i gael ei ddadansoddi mewn cyfarfodydd perthnasol

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 40 Mae'r Cyngor bellach yn defnyddio'r system Arcus yn fwy llawn ac mae wedi datblygu dangosfyrddau perthnasol o wybodaeth am berfformiad i wella'i oruchwyliaeth a'i reolaeth ar y gwasanaeth cynllunio.
- 41 Mae'r adroddiadau dangosfwrdd hyn yn cael eu defnyddio gan swyddogion ac Aelodau i lywio gwelliant ymhellach. Mae sefydlu ei 'Hwb Cynllunio' gan y Cyngor fel y pwynt cyswllt unigol ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau ac Aelodau wedi dwyn gwelliant mawr i ansawdd y data y mae'r gwasanaeth yn ei ddal ar gysylltiadau â chwsmeriaid ac ar berfformiad y gwasanaeth cynllunio.

Argymhelliad 14: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor: sicrhau ei fod yn cyflwyno ystod o wybodaeth am berfformiad cynllunio wedi'i chydgrynhai i uwch swyddogion ac Aelodau i roi darlun llawnach iddynt o berfformiad y gwasanaeth. Dylai hyn gynnwys:

- **data ar berfformiad;**
- **data ariannol;**
- **gwybodaeth am gwynion; a**
- **gwybodaeth am reoli risg.**

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 42 Mae'r Cyngor wedi gwella'r ystod o wybodaeth am berfformiad y gwasanaeth cynllunio y mae'n ei defnyddio i asesu ei berfformiad yn sylweddol ac mae'n cyflwyno'r wybodaeth hon i uwch swyddogion ac Aelodau.
- 43 Bellach mae Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio'n cael adroddiad chwarterol ar berfformiad sy'n cynnwys casgliad o fesurau perfformiad gan gynnwys y rhai yr adroddir arnynt yn genedlaethol wrth Lywodraeth Cymru yn ogystal â chyfres o ddangosyddion lleol. Mae'r dangosyddion yn adlewyrchu ac yn cynnwys ystod o feysydd o fewn y gwasanaeth cynllunio gan gynnwys: penderfynu ceisiadau cynllunio, gorfodi, y broses cyn ymgeisio ac apeliadau. Er nad yw gwybodaeth

ariannol⁵, cwynion a gwybodaeth am reoli risg yn rhan o'r adroddiad newydd hwn ar berfformiad ar gyfer y Pwyllgor Cynllunio, adroddir ar y meysydd hyn ar wahân wrth Aelodau.

- 44 Ar lefel gorfforaethol mae'r Cyngor wedi dysgu gwersi o adolygiad Archwilio Cymru o'r gwasanaeth cynllunio ac mae wedi gwella'i drefniadau monitro perfformiad corfforaethol. Bellach mae gan y Tîm Rheoli Corfforaethol sesiynau a neilltuir i fwrw golwg ar faterion perfformiad ac mae'r sesiynau hyn yn dwyn ynghyd amrywiaeth o ddata i ddeall ac asesu perfformiad yn fwy llawn gan gynnwys gwybodaeth sy'n ymwneud â rheoli risg, cwynion a'r sefyllfa ariannol.

Argymhelliad 15: Rheoli perfformiad

Dylai'r Cyngor feincnodi, cydweithio a rhannu gwersi a ddysgwyd yn well gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol eraill i gynyddu i'r eithaf y cyfleoedd i ganfod arfer da a'i roi ar waith

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 45 **Mae'r Cyngor yn meincnodi, cydweithio a rhannu gwersi a ddysgwyd yn well gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol eraill.**
- 46 Mae'r Cyngor yn ymwneud yn weithredol â grwpiau cynllunio rhanbarthol a chenedlaethol lle mae arfer gorau'n cael ei drafod a'i rannu, gan gynnwys: Cymdeithas Swyddogion Cynllunio Cymru (POSW), grwpiau polisi cynllunio Cymru gyfan a rhanbarthol, Grŵp Rheoli Datblygu rhanbarthol, Grŵp Mwynau a Gwastraff POSW, Grŵp Cynllun Datblygu Strategol De Orllewin Cymru. Mae'r Cyngor hefyd yn gysylltiedig â'r Fargen Ddinesig trwy'r rôl cydgysylltu rhanbarthol ar gyfer defnydd tir i rannu arfer da ac mae'n datblygu cysylltiadau rhanbarthol a dulliau a rennir trwy sefydlu'r Cydbwyllgor Corfforedig a'i is-grŵp pynciol perthnasol.

Argymhelliad 16: Safbwynt defnyddwyr gwasanaethau

Dylai'r Cyngor fynd ati'n well i ystyried a chymhwyso safbwynt defnyddwyr ei wasanaethau wrth ddylunio a darparu ei wasanaethau cynllunio i wella'r gwasanaeth yn barhaus mewn ffordd gynaliadwy.

Dylai hyn gynnwys:

- **deall y sefyllfa gyfredol o ran tueddiadau mewn cwynion ac adborth gan gwsmeriaid, a gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion;**

⁵ Mae'r adroddiad yn cynnwys y costau ariannol a ddyfarnwyd mewn perthynas ag apeliadau a cheisiadau a wrthodwyd yn groes i argymhelliad swyddogion ac a gymeradwywyd wedyn ar apêl.

- **nodi safonau eglur y gall defnyddwyr gwasanaethau eu disgwyl;**
- **gwella'r ymgysylltu a chyfathrebu parhaus gyda chwsmeriaid; a**
- **sefydlu mecanwaith gwell ar gyfer casglu, gwerthuso, a chymhwyso adborth cwsmeriaid.**

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 47 **Mae'r Cyngor wedi gwella'i hygyrchedd a'r modd y mae'n cyfathrebu gyda defnyddwyr y gwasanaeth cynllunio, gan gynnwys sefydlu 'Hwb Cynllunio' canolog i ymdrin â cheisiadau ac ymholiadau gan ddefnyddwyr gwasanaethau.**
- 48 Mewn ymateb i'n canfyddiadau fe wnaeth y Cyngor benderfyniad cynnar i sefydlu 'Hwb Cynllunio'. Darparodd hwn bwynt cyswllt unigol ar gyfer yr holl ymholiadau gan gwsmeriaid ac Aelodau. Mae hyn wedi profi'n fuddiol iawn i'r Cyngor o ran rhoi goruchwyliaeth briodol ar nifer a natur yr ymholiadau, ac o ran gallu tracio profiad defnyddwyr y gwasanaeth o ran amseroedd ymateb a chanlyniadau. Mae'r Cyngor wedi canfod budd enfawr o ganlyniad i fod â'r pwynt cyswllt unigol hwn o ran deall yr angen busnes a phrofiad cwsmeriaid ac mae'n ystyried sut y gellid cymhwyso model tebyg mewn meysydd gwasanaeth eraill.
- 49 Mae'r gwasanaeth gorfodi wedi llunio datganiad gorfodi sy'n nodi safonau gwasanaeth eglur ar gyfer yr hyn y gall y cyhoedd ei ddisgwyl. Mae'r gwasanaeth rheoli datblygu'n gweithio ar siarter cwsmeriaid hefyd ond mae'r Cyngor wedi penderfynu y byddai'n beth cadarnhaol bod â siarter cwsmeriaid sy'n ehangach o ran ei chwmpas ac sy'n nodi pa wasanaethau y gall defnyddwyr ddisgwyl eu cael gan y Cyngor ar y cyfan. Unwaith y bydd y siarter cwsmeriaid gorfforaethol wedi cael ei datblygu bydd y gwasanaeth cynllunio'n llunio'i siarter ei hun sy'n cyd-fynd â'r un gorfforaethol. Mae'r Cynllun Busnes Lle a Chynaliadwyedd 2022-25 hefyd yn nodi camau gweithredu eraill sy'n cael eu cymryd i wella profiad defnyddwyr y gwasanaeth gan gynnwys: gwella cynnwys tudalennau gwe a gwella'r ymgysylltu a chyfathrebu gydag asiantau, datblygwyr a chymunedau.

Argymhelliad 17: Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Dylai'r Cyngor achub ar y cyfle mewn unrhyw newidiadau i'r gwasanaeth cynllunio i ystyried sut y gallai weithredu'n fwy unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy o ran cyfrannu at gyflawni amcanion llesiant y Cyngor

Canfyddiad – argymhelliad wedi'i roi ar waith

- 50 **Mae'r Cyngor yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio'n fwy gweithredol yn ei ddull corfforaethol ac o ran sut y mae wedi**

mynd ati i roi argymhellion ein hadroddiad ar y gwasanaeth cynllunio ar waith.

- 51 Yn ei dempled cynllunio busnes mae'r Cyngor yn dangos ystyriaeth i'r pum ffordd o weithio a nodir yng nghanllawiau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Fel rhan o'r broses cynllunio busnes rhaid i'r gwasanaeth:
- hunanasesu ei hun yn erbyn pob un o'r ffyrdd o weithio;
 - nodi'r camau gweithredu y mae'n eu cymryd i gefnogi'r ffordd honno o weithio; a
 - nodi pa welliannau arfaethedig y mae'n bwriadu eu gwneud i gryfhau ei drefniadau dros y flwyddyn sydd i ddod.
- 52 Mae'r gwasanaeth cynllunio bellach yn defnyddio llai o ddull seilo ac mae'n integreiddio'n well â gwasanaethau eraill i helpu i gyflawni amcanion llesiant y Cyngor.

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.